

Verslag van de 10e seniorenreis

8 t/m 14 mei 2016

De groep te gast bij collega Henk Jan Ormel op het dak van het FAO gebouw in Rome

Zondag 8 mei 2016 – Dag 1 – Joan Schelpe (Soethout)

Om 5 u 's ochtends breng ik de wekker tot bedaren.... en realiseer me dat we tijdig op Eindhoven Airport verwacht worden voor de georganiseerde 7-daagse Rome-reis van de Senior dierenartsen.

Als welbewuste milieufanaten doen we aan carpoolen met Agnes en Arnold. Als we op de luchthaven aankomen herkennen we een aantal mensen van vorig jaar, missen we er spijtig genoeg enkele leuke en ontdekken nieuwe gezichten. Al staat de nieuwe aanwas nog niet in het gelid bij de anderen uit de groep, het zijn vast en zeker dierenartsen. Ze stralen iets aparts uit... voor mij duidelijk herkenbaar door een specifieke, maar toch niet goed onder woorden te brengen manier van doen.

Iets later ontdekken we Henk, de reisleader. Die staat te stoeien met overgewicht, een deel van zijn bagage moet ergens ondergebracht worden. Gelukkig zijn er ook wel altijd enkele die geen overvolle koffers meesjouwen.....Met als logisch gevolg dat ze ook niet elke dag in een volledig nieuw tenue aan tafel verschijnen, maar ze voorzien dan wel weer in de

mogelijkheid om het overgewicht van Henk te nivelleren. De “ondergewichtkoffer” wordt bovenop Henks’ koffiepercolator gedropt en verder aangevuld met enkele pakken wafels, een extra broek voor Henk en dichtgebonden in “de plunjezak”, die nu als bij wonder net de 15 kg niet haalt op de onverbidde bagage-weegschaal.

Het gezelschap krijgt in ieder geval op tijd en stond zijn zoethoudertje in moeilijke(r) tijden... “een bakje koffie” ☺.

De vlucht naar Pisa verloopt gunstig. Iedereen is weer blij dat we veilig geland zijn en even later wordt er in een door Henk uitgezocht restaurant, een pizza of een pasta geserveerd vergezeld door een wijntje. Nadien krijgen we de gelegenheid om te constateren dat de toren van Pisa in het echt, zeker even scheef staat dan ze ons willen laten geloven.... We lopen over het pleintje met toeristische attracties en waarschijnlijk zorgt de in de loop der jaren opgedane “beroepsmisvorming” ervoor, dat onze aandacht getrokken wordt door een “opgedirkte poedel met een eigenaardig toefjeskapsel”. Een straatje verder door een “aandoenlijke bassetpup” die het helemaal gehad heeft. Koppig is hij op zijn billen gaan zitten en hij vertikt het om ook nog maar één poot voor de andere te zetten....

We worden door Sergio, onze Italiaanse busschauffeur, naar onze eerste overnachtingslocatie gebracht. Van daaruit kunnen we de volgende dag verder op verkenning.

toren van Pisa

Hoezo scheef ...?? De dom ernaast staat niet voor niets in de steigers....

Maandag 9 mei 2016 – Dag 2- Klaas Soethout

De enthousiaste Vlaamssprekende stadsgids Sophie d' Haese, die reeds 25 jaar in Italië woont, laat ons al wandelend genieten van Florence, de oude geboortestad van Leonardo Da Vinci en Michelangelo.

Florence is de bloeiende, culturele en economische hoofdstad (450.000 inwoners) van Toscane, de bakermat van de renaissance. Sophie zorgt voor de kunst van het kiezen, zodat we niet 'kunstmoe' worden. Ze besteedt aandacht aan de bankiersfamilie Di Medici die vanaf 1434 gedurende 3 eeuwen de stad in haar macht had. Behalve gewiekste zakenlui waren het ook kunstminnaars die opdrachten gaven aan grootmeesters. In kort bestek wijst ze ons op vele facetten zoals het beroemde beeld van David met zijn indringende blik, door Michelangelo uit een smal stuk marmer gemaakt, met rechts een te grote hand.

De schilderachtige Ponte Vecchio, met daaraan vele huisjes als overhangende zwaluwnesten, is de beroemde oudste brug uit 1340 over de rivier de Arno. Sinds de 13^e eeuw was dit het domein van de slagers die hun afval in de rivier kiepten. Maar groothertog Cosimo 1 vond die stank maar niks en in 1540 beval hij dat er alleen goudwinkeltjes mochten zitten, dat is sindsdien zo gebleven.

Deze man wilde graag eens een andere pet op !

De Palazzo Vecchio, het stadhuis met slanke klokkentoren uit 1314, staat aan dit plein met in de fontein de marmeren zeegod Neptunus. Bij de ingang staat David, als symbool voor de kracht van het volk. Er zijn talrijke café's en zitgelegenheden, enkelen uit ons gezelschap gaan hier volop verpozen terwijl de rest verder gaat en we vervolgens kunnen zien hoe onze Frans Sluyters zijn hoofd

door een prachtig uitgedoste mimefiguur gezegend wordt om als coördinator bij de tijd te blijven.

De Duomo Santa Maria, als dom in grootte de derde kerk van Italië, bezit een imposante dubbelwandige bronzen koepel uit 1434. De koepel is 91 m hoog en heeft een diameter van 45 m. Het is nog steeds een mysterie hoe deze geconstrueerd werd door Brunelleschi nadat hij de opdracht kreeg, doordat geen andere architect een ei rechtop de tafel kon zetten. Hij sloeg de onderkant er voorzichtig af en zei triomfantelijk zo ook deze koepel te kunnen bouwen. Tussen de wanden van de 2 koepelschalen door kan de bezoeker na de 463 treden van een overweldigend uitzicht genieten. Waar je ook staat in Florence je vangt altijd wel een glimp van de Duomo op. De neogotische gevel van groen, wit en roze marmer is in

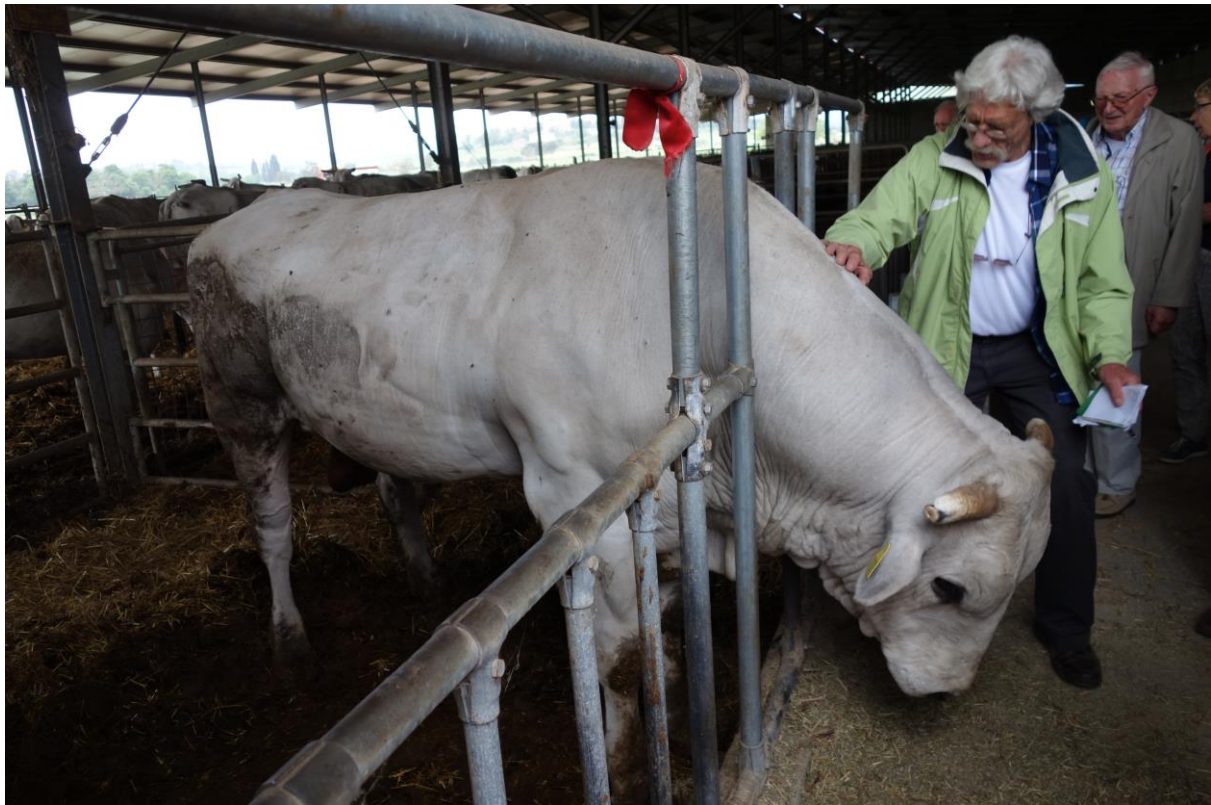
dezelfde stijl gebouwd als de vrijstaande klokkentoren van Giotto ernaast. Op grote deuren ziet men taferelen met voorstellingen uit het Oude Testament o.a. de uittocht van Jozef uit Egypte, de 7 magere en 7 rijke jaren. In één tafereel zit reeds een heel verhaal.

Na de wandeling zoekt Ed ter Laak turend over de rivier in de wit bruisende golven van de Arno met zijn kijker naar de (onder)waterspreeuw. Ed verrijkt een aantal geïnteresseerden om ook de app Tuinvogels, of Vogels van Europa op hun smartphone te installeren, zodat zij kunnen genieten van verscheidene vogelsoorten met afbeelding, beschrijving en zang. Vervolgens doet Henk onze reisleader zijn snelle, hilarische inkoop in een supermarkt. Even later genieten we op een rustig plekje van vers belegde broodjes en drank naar keuze op onze 1^e picknick.

Na een bustocht over idyllische landweggetjes komen we bij Trattoria La Vialla. (www.lavialla.nl)) Een biologisch dynamisch familiebedrijf, waar alles zelf wordt verbouwd voor authentieke producten. Alleen via internet te bestellen zoals wijnen, sauzen, jam, pecorinokaas en pasta's. Er wordt langs alle afdelingen een interessante rondleiding gegeven. Bij de graanmaaldery staat voor ons een volle schaal met overheerlijke koekjes, daaraan kunnen we niet weerstaan. Er is een sauzenafdeling, een wijnkelder en een huiswinkel. Aan grote lange tafels kunnen gezelschappen hun lunch bestellen en nuttigen. Op deze Trattoria werken 130 personen, waaronder enkele Nederlandse en Vlaamse dames. Men heeft 1000 schapen en 500 kippen. Pecorino (van het Italiaans pecora, ofwel schap) wordt op veel plaatsen in Italië geproduceerd volgens lokale tradities. De schapen worden 2 x daags gemolken en geven 1.5 l melk per dag. Van 5 liter melk maakt men een schapenkaas van 1.2 - 1.3 kg. Van rundermelk heb je 10 liter nodig voor zo'n kaas. 2 Imkers verzorgen 80 kasten bijenfamilies. Mocht er interesse ontstaan voor een volgend bezoek, voor vakantiegangers beschikt het bedrijf over 38 vakantiehuizen.

Via de laan met hoge cypressen verlaten we de Trattoria en 's avonds arriveren we in het schilderachtige Gubbio. We dineren in een sfeervol restaurant op 500 m van ons hotel San Marco. Bij de terugkeer naar het hotel kan onze lange 50-persoonsbus niet parkeren of draaien, de helft gaat te voet door de heerlijke avondlucht, de anderen zijn overgeleverd aan chauffeur Sergio die een avontuurlijke avondomrit moet maken van een dertigtal km om uiteindelijk met alle koffers, zich bij de wachtende rest te voegen voor het hotel.

Ondertussen worden in overleg met de flexibele reisleader Henk en de reiscommissie door Klaas Soethout contacten opgezocht om een bedrijf met de reusachtig grote Chianina runderen te bezoeken. Ook heeft iedereen interesse in Klaas zijn voorstel om collega Henk Jan Ormel op de FAO in Rome te bezoeken, die daar sinds 2012 adviseur is van de Chief Veterinary Officer.

Deze jongeman van ca. 1700 kg kwam pas in de benen nadat Jo Claessens hem had ingefluisterd dat hij thuis nog wel een burdizzo had !!!

Henk Jan antwoordt: "Het hoge aankomende bezoek doet de FAO op haar grondvesten schudden en zorgt voor koortsachtig vooroverleg! Het is toch wat ingewikkeld vanwege alle veiligheidsmaatregelen en jullie grote groep, daarom heb ik gezegd dat de hele groep uit dierenartsen bestaat, met een nadrukkelijk doel in overeenstemming met het mandaat van de FAO. Te weten Fact Finding Mission to explore global veterinary organization of transmissible animal diseases..... Vrijdag 13 mei zijn jullie welkom op het lopende buffet met lekker Italiaans eten, uitleg op het terras met het mooiste uitzicht over Rome en in de Philippines Room kan ik een korte presentatie geven en vragen beantwoorden. Na onze bijeenkomst met uitleg over mijn werk kunnen jullie zo vanuit de FAO naar het Colosseum lopen".

Vol verwachting wat de komende week ons zal brengen duiken we allen moe maar voldaan in bed.

Dinsdag 10 mei 2016 – dag 3- Hans Lambeek

Die ochtend hebben we voor ons vertrek naar collega Hans van Dorst het plaatsje Gubbio bezichtigd. In Gubbio is de Middeleeuwse structuur bewaard gebleven en het vormt een stilleven met zijn doolhof van steegjes en trappen en huizen met terracotta dakpannen. Op het plein bevindt zich het Palazzo dei Consoli, een Gotisch bouwwerk, dat meer op een toren lijkt en het stadsbeeld van Gubbio bepaalt en op de achtergrond de Pizazza delle Signoria.

Die dag was er markt, een kans voor de dames om goedkoop te shoppen, waar dankbaar gebruik van werd gemaakt. Toen we weer allemaal in de bus zaten, raakte Henk even in de war. Henk telt niet het aantal deelnemers, maar het aantal lege stoelen. Nu bleek dat er vandaag 5 personen op de achterbank zaten en daardoor 4 lege stoelen en geen drie!

En nu op weg naar collega Hans van Dorst, die een agro-toerismo Bed & Breakfast- restaurant opbouwt boven in de bergen van Sassoferato. (

www.valdifiori.nl)

Piet Kroft ontdekte, dat hij zijn koffer in het hotel San Marco in Gubbio had laten staan. Zijn koffer heeft wel wieltjes maar rijdt niet van zelf. Gelukkig is door bemiddeling van ons hotel in Chianciano de koffer naar het hotel in Rome gestuurd.

De route die Sergio, onze chauffeur, met zijn tom- tom volgde, was niet helemaal duidelijk. Hij was te ver naar het zuiden afgezakt en was nog steeds 40 km van Gubbio verwijderd. Dat schoot niet op. Natuurlijk was het geen straf om van het schitterende Toscaanse landschap met de mooie klaprozen langs de berm te genieten, maar het werd Henk een beetje te veel en ging zelf kaartlezen met het gewenste resultaat. Na telefonisch contact met Hans van Dorst vonden we de juiste afslag en reden onder zijn begeleiding naar boven. Het bergweggetje naar boven zou per bus wel heel gerieflijk zijn. Hans van Dorst was iets te optimistisch in zijn beoordeling want na een 200 m moesten we met de bus een haarspeldbocht nemen en dat ging niet. Sergio onze chauffeur besloot de handdoek in de ring te gooien en te stoppen, dat ook terecht was. Arme Sergio moest achteruit rijdend weer naar beneden en dat is gelukkig zonder problemen verlopen en wij vervolgden onze tocht te voet of werden met pendelende auto's naar boven gebracht. Niet om 11 uur, maar om 12.30 kwamen we op onze bestemming. Wow, wat is dit een paradijs en wat een schitterend uitzicht. Zeer gastvrij werden we ontvangen en kregen heerlijk koel water en daarnaast een lekker fris wijntje geserveerd. Voordat we aan tafel gingen om te genieten van een copieuze lunch onder een Italiaanse zon heeft Hans uitleg gegeven hoe hij er toe is gekomen is om na zijn periode als practicus dit avontuur te beginnen. In Parijs ontmoette hij zijn vriend Massimo, een Italiaanse chef-kok van een sterrenrestaurant en deze ontmoeting mondde uit in een langdurig en emotionele relatie.

Hans wilde niet zijn hele leven in de praktijk blijven en samen hebben ze het plan gesmeed

om een agro-toerismo B&B- restaurant in Italië te beginnen. Via internet hebben ze een rustieke locatie in Sassoferato gevonden. Ze troffen een verbouwde bouwval uit 1850 aan, maar bij het zien waren ze verkocht. Er is heel hard gewerkt en hebben deze bouwval tot een restaurant omgetoverd. Inmiddels zijn er ook enkele vakantie woningen gebouwd en ze hebben het terrein rond het restaurant omgetoverd tot een mooi grasveld met veel bomen en struiken en een schitterend uitzicht op het dal. Ook de stal is inmiddels klaar en herbergt een zestal Machigiana runderen. In de taakverdeling is Hans is de geldschieter en draagt zorg voor de levende have en zijn partner Massimo voor het culinaire gedeelte. Hun droom is selfsupporting te zijn en alle producten, die in de keuken worden gebruikt zelf te produceren. Zover is het nog niet, maar de plannen liggen klaar.

Hans is in dienst van zijn partner en hoopt zijn investering ooit terug te krijgen, zoals een soort goodwill in de praktijk! Na de heerlijke lunch bedankten we Hans en zijn partner met het zingen van ons Absyrtus lied. Te voet gingen we naar de bus en vervolgden onze reis via Perugia en het Lago Trasimeno naar het Grand Term Hotel Capital in Chianciano Terme.

Een prachtige plek waar het goed toeven is.

Aan tafel in de zon. En heerlijk lunchen

Met o.a een pasta met een saus van op eigen land gevonden truffels

Laat niet als dank.....

Daarom uit handen van onze voorzitter een kleine herinnering voor Hans van Dorst en Massimo.

Woensdag 11 mei 2016 - dag 4- Jan Peelen

Om 8.05 vertrekken we vanuit Hotel Grand Hotel Capitol in Chianciano Terme voor een tocht door Toscane. De busreis vangt aan met een discours over verwilderde mannen, corrigerende vrouwen en goede tafelmanieren. “Goed weer voor de parapluverkoop”. De pet van Frans gaat rond voor het cadeau aan Henk Jan Ormel. Vruchtbare vlakten. Veel graan dat al in de aar staat. Het regent hier 600 mm per jaar. De opbrengst van de ronde met de pet leidt tot een verrassende stemadvies van Frans.

9.30 uur. We zijn op het bus-checkpoint in Siena. Het entreegeld voor Siena is € 130,-. Jongetje zegt, als hij tegen de wind plast: “Ik ben sterker dan de wind”. Henk regelt met gids Barbara het bezoek aan Siena. We gaan voor een wandeling van 2 uur, maar eerst nuttigen we de koffie aan de voet van de burcht die ooit gebouwd is door de Florentijnen (Medici) toen ze Siena veroverd hadden (16^e eeuw). Een pseudowetenschappelijke discussie volgt over de links- of rechtsdraaiendheid van rogge en gerst.

We bezoeken de Basiliek (uit 1225), gewijd aan Dominicus. Ook Catharina van Siena (14^e eeuw) wordt in verband met de kerk gebracht. Zij was degene die de Paus uit Avignon weer naar Rome haalde. Haar hoofd en vingers zijn als relikwieën in de kerk aanwezig, en worden den volke getoond. “Middeleeuws toerisme” mompelen wij, nuchtere Nederlanders.

De stad Siena is in de 12^e eeuw gebouwd, heeft 15 km muur. De universiteit telt 25000 studenten. Jaarlijks bezoeken 8 miljoen toeristen deze stad. Siena was verdeeld in 24 districten. Dit aantal is nu teruggebracht tot 17 districten. Ze hebben bijzondere namen: Geit, Draak, Olifant, Neushoorn, etc. Het district waarin je geboren bent bepaalt je identiteit voor de rest van je leven.

De Monte de Paschi bank (1472) bestaat nog steeds. Het is de oudste publieke bank ter wereld. Evenals in Florence zijn de torens het symbool van welvaart. (Florence was onder de Medici rijk geworden door de wol uit Engeland en de verfstoffen uit het Midden Oosten.) Na de verovering door de Florentijnen is slechts één toren overgebleven. Veel gebouwen zijn opgetrokken uit bakstenen. Dit was het goedkoopste bouw materiaal. Siena bestond al in 100 voor Chr. En is daarmee relatief jong. De oudste straat dateert zelfs al uit 300 v. Chr. Deze straat was de passage van Rome richting Frankrijk en Engeland. Tol werd geheven, het bankwezen ontstond. Het beeld met de wolvin die kinderen zoogt verwijst naar Senius and Aschius, de zonen van Remus (van Romulus en Remus). Markant is de open Loggia.

De Paleo is de schelpvormige markt die al bestaat vanaf de 13^e eeuw. Beroemd zijn de paardenraces die vanaf de 13^e eeuw ieder jaar worden gehouden op 1 juli en 16 augustus. 10 van de 17 districten strijden met een eigen ongezadeld paard, dat door de lokale boeren geschonken wordt, en na de veterinaire keuring in 3 ronden op het plein de eer van het district hoog mag houden op de met klei bedekte baan. De 40.000 toeschouwers verzamelen zich al vroeg op het middenterrein en trotseren de hitte van de hete zon. De eigenaren van de omliggende huizen doen goede zaken. De kaartjes voor een plaats voor de vensters kosten €300 – 500. Het winnende paard mag in september aanzitten aan het feestdiner. Het

gemeentehuis dat aan de markt ligt heeft een klok met één wijzer. De tijd wordt dus op z'n Italiaans "more or less" aangegeven. Water wordt vanuit de Chiantistreek naar de stad aangevoerd via een aquaduct. "Pan forte" is een beroemd baksel (cake of brood).

We zijn toe aan de toiletten. Het zijn gewilde attracties voordat we de bus hebben bereikt. Aan de rand van de stad vinden we de supermarkt Conar. Henk met zijn elitecorps doet de inkopen, probeert een snelheidsrecord te vestigen, maar vindt niet direct de kortste weg terug naar de bus.

We pick-nicken bij een moderne kerk in een volgend dorp. Wijn, bananen en brood zijn een waardig remplaçant voor brood. De dames nemen zich voor zich de volgende keer wat meer met de inkoop te bemoeien. De heren denken daar het hunne van. De rode wijn leidt in de bus tot de aanhef van het Credo. Het blijft bij een poging.

We vinden na wat zoeken de kaasboerderij Fattoria Pianporcino in Pienza (www.fattoriapianporcina.it). De enthousiaste eigenaar, opvolger van zijn vader die ooit met zijn schapen van Sardinië kwam, vertelt in een werkelijk gloedvol betoog over zijn schapen en de kaasproductie. In 1967 begonnen met 400 schapen in een noordelijker gelegen plaats, melken ze nu hier op dit voormalige varkensbedrijf vanaf 1982 een 1000-tal schapen. De ooien krijgen 1 ½ lam. De ooien lammeren in het vroege voorjaar, soms zelfs in de sneeuw. 20% van de lammeren is voor de aanvulling van de eigen kudde. Melkproductie is 1 liter per dag gedurende 6 mnd per jaar. 2x daags melken. 6-6 ½ % vet. De kudde wordt in juni in 2 dagen tijd geschoren door 2 Nieuw-Zeelandse schapenscheerders. (30 sec per schap). Ooien worden 8 jaar, rammen 10 jaar. De dierenarts komt 1x per mnd. Voetbaden tegen rotkreupel. Van 5 l melk kan 1 kg kaas gemaakt worden. (Van koemelk is 11 liter nodig voor kg kaas.) Voer: gras, hooi, graan, melkwei. De schapen zijn gek op "sulla" een vlinderbloemige vezelachtige plant die aan alfalfa doet denken. De wolven en beren in de regio zijn beschermd, maar vormen een bedreiging voor de kuddes. De Maramano hond uit de Pyreneeën is een perfecte bewaker van de kudde. Bij de kaasproductie wordt een mengsel van 40% mesofiele en 60% thermofiele bacteriën gebruikt. De bereidingstemperatuur bepaalt de kleur van de kaas, die 1 tot 4 mnd gerijpt wordt. Bij het rijpen worden lagen walnootakken en hooi tussen de kazen gelegd

(à la lasagne) om extra aroma aan de kaas te geven. De boerderijwinkel kan zich verheugen in een flinke klandizie. Enkele mooie rijpe kazen worden ingekocht. Eén als cadeau voor Henk Jan Ormel a.s. vrijdag.

Naar Pienza: veel agro-toerisme: kaas, wijn, olijven.

Snel door naar een biologisch rundveebedrijf La Fratta (www.teutalafratta.it) waar Chianina's worden gefokt. Het bedrijf telt 400 stuks vee, verdeeld in 3 leeftijdsgroepen. Een al 22 eeuwen bestaand Italiaans vleesras. Dit ras heeft een rustig karakter. Fraaie horens, zwarte neusspiegel en zwarte oogranden. Het is het grootste runderras. Stieren wegen tot 1780 kg. Het haarkleed is porcelein-wit. Dit is gunstig in het warme klimaat. De runderen hebben weidegang van mei tot september. De koeien kalven zeer gemakkelijk. 10% van de 1^e kalfskoeien krijgt echter een prolaps. De kalveren zijn bij de geboorte lichtbruin en

worden door de moeder in de koppel gezoogd tot 3 mnd. Slachtrunderen worden geslacht op 20 maanden. Het slachtrendement is 65%. De Florentijnse steak mag alleen bereid worden van vlees van dit ras. Het bedrijf is 400 ha groot. De voormalige stierenstal "La Toraia" (zie link:la toraia sinalunga) is op een originele wijze ingericht als restaurant. Om 17.45 gaan we voldaan richting hotel. We hebben op de terugreis meer dan genoeg praatstof en becommentariëren ijverig het bedrijf en de bedrijfsvoering.

Om 20.00 uur gaan we aan tafel met een nerveuze commissie en de fototoestellen in de aanslag.

Frans opent een rij van sprekers. De commissie zou hebben vergaderd, en hij deelt zijn bevindingen mede. Hij probeert met een pessimistische ondertoon de inschrijvingen voor volgend jaar wat te temperen door een beeldend exposé te geven van de lotgevallen tijdens de reizen die Henk vanaf 2007, 10 jaar lang heeft georganiseerd.

*10 jaar op reis met Henk van Dam.
Tijd om hem in het zonnetje te zetten !*

Tine corrigeert de teneur van zijn verhaal en overhandigt met aanstekelijk enthousiasme aan Henk als dank een cadeau: een nog aan te kopen schilderij van zijn geboorteland: de wijde Wormer.

*En een knuffel van de
juffrouw!*

Zang van hoge kwaliteit begeleidt verder het diner. Het was een drukke maar interessante dag.

Wat Zangbundel ? Niet nodig !!

Zangbundel is meer iets voor de jonkies !

Donderdag 12 mei - Dag 5 -Trudie en Ben Kouwenhoven

Als we om 8.59 u vertrekken, ruikt de bus fris, krijgen we een mooi rood kofferlabel van Henk en zien we nog even hoe Klaas Soethout speciaal afscheid neemt van "de mevrouw van de stieren" van hotel Capitol: zij suggereerde hem het bezoek aan de Chianina vleeskoeien. Terwijl Trudie onderweg iets over bijen vertelt, arriveren we in de prachtige oude stad Orvieto waar we, via een lommerrijke laan en een straat met fraaie lantaarns aan de gevels, wandelend uiteindelijk het letterlijke hoogtepunt bereiken: de kathedraal met een onbeschrijfelijk mooie voorgevel.

Na het tanken (zij verkopen benzine en krijgen onze urine) gaat het verder richting Rome. Mieke van Heijkop maakt ons onderweg deelgenoot van haar indrukwekkende ervaringen met de vanuit haar kerk geïnitieerde opvang en begeleiding van vluchtelingen op Lesbos.

Van een totaal andere orde houdt Jan Roelofs ons, met een knipoog naar Herman Finkers, in een liedje voor dat "als dialect oe niks meer zegt, ie zo arm as de neten bent", dat het de tekstdichter raar leek dat "de *stamper* van een bloem vrouwelijk zou zijn" en dat "achter in de schuur in 't veld, Geessie van Jan Slagter hem iets had verteld".

Terwijl Els van der Kuip ons vertelt over bijzonderheden van de volksverhuizingen in de nadagen van het West-Romeinse Rijk, naderen we Rome, waar we na wat heen en weer rijden uiteindelijk op de Via delle Fornaci uit kunnen stappen bij "de bananenboer". Een ieder gaat nu een paar uur z'n eigen weg, zoals een bezoek aan de St Pieter. En zo bevinden wij ons om ongeveer 16.30 u op het St. Pieterplein van waar we naar de Engelenburcht lopen, over de Engelenbrug (Ponte S. Angelo) en voor een deel via de kades langs Tiber weer terug. Opnieuw naar de Via delle Fornaci waar onze gids Hadelinde Brugge ons vanaf ongeveer 19 u meeneemt op een stadsrit met onze bus door Rome.

Hadelinde Brugge (nederlandse) die hier al lang met haar Italiaanse echtgenoot en kinderen woont, vertelt ons behalve over de bezienswaardigheden, interessante details over het leven in dit land. De binding van en door de familie is daarbij de belangrijkste factor. Want daar moet je op terug vallen als je in nood komt; er zijn geen sociale voorzieningen zoals bij ons. Door deze vele contacten en vooral ook door die in je woonbuurt, is het leven erg gezellig. Zo ontbijt je meestal niet thuis, maar in de bar, waar je voor 1,80 al een croissant en een cappuccino hebt. Niemand zakt er voor zijn rijbewijs en niemand raakt overspannen of heeft een burn-out. "Laat zien wat je niet hebt" is hier het levensmotto. De Italiaan, uitgezonderd de Italianen in Zuid Tirol die de ook ons eigen Noord Europeaanse levensstijl aanhangen, speelt als het ware theater op straat. Als het erg koud wordt, kun je voor een paar uur een (echte)bontmantel huren.

Maar aan deze levenswijze zit een prijskaartje. De pensioenen zijn erg klein en dan is zelfs 1,80 voor een ontbijt al veel. Je bouwt aan je eigen pensioen door onroerend goed te kopen en dat later zodanig te liquideren dat je er als gepensioneerde van kunt leven, zonder je huis uit te moeten. Bij de opbouw hiervan krijg je al een steun in de rug als je trouwt. De bruiloftsgasten schenken het bruidspaar namelijk traditiegetrouw grote sommen geld; 300 euro is wel het minimum!

En: "zonder af en toe te liegen kom je er niet". Op de putdeksels staan de officiële initialen SPQR. Dat betekent volgens de Italianen uit Milaan e.o. waarmee veel animositeit is: "Het zijn varkens". Omgekeerd is volgens weer de Romeinen de trein naar Rome het leukste in Milaan.

De Italiaan betaalt veel belasting, maar ziet daar weinig van terug. En dat is de basis van een groot wantrouwen in politiek en politici.

Intussen zagen en hoorden we via de ogen van Hadelinde verschillende belangrijke hoogtepunten van de stad Rome. Dit jaar is een heilig jaar, want er is een Vaticaans concilie. Normaliter is dat om de 50 jaar, maar nu is er een kortere tijd verstreken sinds het vorige. Mussolini deed Vaticaanstad, 44 ha groot, in 1929 aan de kerk cadeau. We rijden langs de Tevere (=Tiber) en zien op de kade de gevangenis (meerder gevangenen per cel) en even later Porto Ercole (de Villa van een destijds 20-jarige bankier) waar ook koningin Beatrix ooit logeerde.

Met een geschiedenis die zonder onderbreking terug gaat tot de 12e eeuw voor Christus is Rome uniek in de wereld. Zo zijn er de graven van Petrus en Paulus als symbolen van het Christendom, maar staat ook de tempel van Aesculapius, in de Griekse mythologie de god van de geneeskunde, op het eiland in de Tiber.

In 1861 werd het Koninkrijk Italië uitgeroepen (Garibaldi). Rome werd gekozen als nieuwe hoofdstad ondanks dat het op dat moment nog onderdeel vormde van de Pauselijke staat. Een conflict tussen het jonge Italië en de Paus was onvermijdelijk. In reactie hierop trokken honderden Nederlandse katholieken naar Rome om de Pauselijke soevereiniteit te beschermen in het Zeeavenleger. De Nederlandse katholieken vormden hier ongeveer 1/3e deel van.

Er is een grote Joodse bevolkingsgroep en er zijn 17 synagogen en twee (bewaakte) joodse scholen. Het woord "getto" stamt uit Venetië.

We passeren de Capitoolheuvel (één van de zeven heuvels waarop Rome is gebouwd) met daarop o.a. het stadhuis met daarvoor de standbeelden van Castor en Pollux. Een andere bekende is de Quirinaalheuvel waar de Romeinse hogere klasse hun villas bouwden. Ze wisten namelijk al lang dat de lucht daar gezonder was dan in het Tiberdal. In die vochtige omgeving heerste toen malaria, waaraan veel pausen overleden. Het Quirinaalpaleis uit de 16e eeuw staat op deze heuvel. Het was het de voormalige zomerresidentie van de Paus en is nu de ambtswoning van de president.

De Sint-Jan van de Lateranen is de belangrijkste kerk van Rome en daarmee van de wereld. Er staat een obelisk voor met hiërogliefen die oorspronkelijk voor een zonnetempel stond.

De Romeinen waren uitvinders van de baksteen (200 v Chr) en hun praktisch instelling uitte zich o.a. in het ombouwen van het oude aquaduct tot de stadsmuur van Rome.

Vrijdag 13 Mei- dag 6 - Trudie en Ben Kouwenhoven

Sinds deze vrijdagochtend weet iedere deelnemer aan een reis onder begeleiding van Henk van Dam dat als je lang(er) wilt slapen, je eerder naar bed moet gaan en niet laat op kunt staan.

Onderweg naar Rome vertelt hij ons dat de melkverwerking/ zuivelfabricage in Italië anders is georganiseerd dan in Nederland. Zo is de productie van rauwmelkse kaas in kleine fabriekjes (60 kazen van 40 kg per dag) erg gebiedgebonden (als in Frankrijk) en beschermd. De melk wordt geproduceerd op bedrijven met 300 - 400 koeien, maar vaak ook kleinere, met hooi van luzerne en Italiaans raaigras als belangrijke voedingscomponent. De kazen liggen 9 -24 maanden in pakhuizen waarin vaak wel 40 - 60 miljoen Euro is geïnvesteerd. Bij de aardbeving van 2012 zijn hiervan veel ingestort maar herbouwd met verende stellingen.

De productie van houdbare melk wordt sterk gefinancierd waarbij het bekende Parmalat een grote rol speelt.

Nadat we via de Porta San Giovanni Rome weer binnenrijden bevinden we ons in een lommerrijke Allee, de Via Santa Croce in Gerusalemme die overgaat in de Via Conte Verde. We zien nog even de Santa Maria Maggiore en het station Termini, treffen Hadelinde weer en krijgen "oortjes" om haar bij de nu volgende stadswandeling goed te kunnen verstaan.

Ook bij de fontijn van Trevi moet natuurlijk hollandse koffie worden gedronken.....

Bij de Trevi fontein met als thema de oceaan met zeegod Neptunus op een strijdswagen, getrokken door gevleugelde paarden, het ene rustig, het andere steigerend, is voor ons het moment van een belangrijk ochtendritueel aangebroken: Het lijkt bijna een beetje irreëel als Henk ons hier een bekertje koffie uit zijn onuitputtelijk lijkende "ton" aanreikt. Maar als we meemaken hoe een jonge man hier op z'n knieën zijn aanstaande ten huwelijk vraagt, weten we dat we toch echt bij de Trevi fontein in Rome zijn.

Door een prachtige overdekt winkelpassage komen we bij de triomfzuil van Marcus Aurelius op het Marsveld. Als op een rolprent is hierop in spiraalvorm de oorlog van de keizer tegen de Germaanse stammen, hun onderwerping en vernietiging van hun dorpen afgebeeld. Hier zien we ook de (een gekopieerde Griekse) tempel van keizer Hadrianus. Er zijn nu nog 11 zuilen zichtbaar die zijn opgenomen in het gebouw waarin nu de Romeinse aandelenbeurs is gevestigd. In de muur achter de zuilen zien we nog de gaten die overbleven nadat daar de

marmere platen waarmee ze bekleed was, verdwenen waren. Hadrianus, was, omdat hij van cultuur hield, niet geliefd bij de erg praktisch ingesteld Romeinen.

Dwars door het speakerlawaai van een van de dagelijkse demonstraties komen we in het Pantheon, een knap stuk architectuur. Want volgens moderne computerberekeningen kan het "gat" met een diameter van 8,7 meter in het dak van de koepel van 43,3 (dia)meter eigenlijk niet bestaan. De wanden van de koepel waarin dit gat zit, zijn van ongewapend beton; ze variëren in dikte van 7 tot 1,2 meter. De vloer is licht gebogen om het regenwater dat er dus invalt, af te voeren. Met Pinksteren laat de brandweer er, als symbool van de uitstorting van de heilige geest, rozenblaadjes door naar beneden dwarrelen. Het pantheon werd gebouwd (eigenlijk herbouwd) tussen 117 en 138 in de tijd van voornoemde Hadrianus. Niet zijn naam staat op de gevel, maar die van Marcus Agrippa, de oorspronkelijke bouwer van 27 v Chr. Dank zij het feit dat de Paus van het pantheon een kerk maakte, de Santa Maria ad Martyres, is het niet afgebroken, zoals dat met de meeste andere niet christelijke tempels in Rome gebeurde. Ook zijn alle oorspronkelijke marmere platen nog aanwezig.

De Piazza Navona is eigenlijk een oude atletiekbaan, waar op de plaatsen van de vroegere tribunes, huizen gebouwd zijn. Hier bewonderen we de Vier Stromenfontein van Bernini en zien we de eenvoudige gevel van een renaissance- en de uitbundige van een barokkerk.

We eindigen onze wandeling bij een herberg naast het huis waar Michel Angelo woonde. De bezoekers inspireerden hem voor veel van zijn portretten.

Nu krijgen we ook antwoord op de vraag die Hadelinde eerder bij ons neerlegde: Een Grieks theater heeft geen voorgevel terwijl een Romeins theater die wél heeft.

Even later zien we de FAO vlag boven de bomen en draagt Hadelinde ons over aan collega H.J. Ormel, oud lid van de Tweede Kamer en sinds 2013 Senior Policy Advisor Animal Health Service bij de FAO. In de hal van het grote gebouw dat ooit het Italiaanse van koloniën huisvestte, poseert Siebe Henstra, die een grote bijdrage leverde aan de bestrijding van runderpest in Afrika, even bij een plaquette die de wereldwijde uitroeiing van deze ziekte memoreert.

Gedenkteken vanwege het uitroeien van de runderpest. Siebe Henstra vertelt aan Henk Jan Ormel dat hij daar indertijd in Nigeria aan heeft meegewerkt.

Nadat we daar op de achtste verdieping van een heerlijke lunch genieten, zien we vanaf het dakterras o.a. de ruïnes van de Thermes van Caracalla, van het huis van Prinses Marianne die, dochter van koning Willem I der Nederlanden en Wilhelmina van Pruisen, getrouwd met Albert van Pruisen, later een affaire met haar koetsier kreeg. We zien het Colosseum, de Sta Maria Maggiore en de St Jan der Lateranen, kortom we hebben zicht op het antieke, fascistische en pauselijke Rome.

Henk Jan Ormel trof een aandachtig gehoor bij de uitleg over zijn werkzaamheden bij de FAO

In een mooie gehoorzaal vertelt Ormel, oud DSK bestuurslid, afgestudeerd 1983, Tropencursus, praktijk o.a. 12 jaar geassocieerd in Tilburg, ons over zijn werk, waarbij hij veel te danken heeft aan zijn opleiding en praktijkervaring.

De FAO, dochter van VN, wordt bestuurd door de landen die 45% van het budget betalen (Nederland 6 miljoen per jaar). De rest komt uit speciale fondsen etc. of medewerkers worden door een land gedetacheerd, zoals in het geval van Ormel. Er werken 3200 mensen, samen met die in de lokale kantoren zijn het er 5000.

De diergezondheid is met een bezetting van ongeveer 20 man, een klein onderdeel. Ze vormen een Crisis management Centre en een Global Early Warning systeem. Ze adviseren landen, maar alleen als er om gevraagd wordt. De FAO uitgave "World Livestock 2013, Changing disease landscapes" die we meekrijgen, beschrijft goed wat er speelt.

Ook het World Food Program en vertegenwoordigers van de Wereldbank zijn bij de FAO ondergebracht.

Aan de hand van vragen krijgen we van de volgende problemen te horen:

Over enige tijd leven er 9 1/2 miljard mensen op aarde, 800 miljoen hebben honger en de vraag naar dierlijk eiwit stijgt. Klimaatverandering en globalisering van dierziekten krijgen grotere betekenis. Gaan de landen in sub-Sahara Afrika dezelfde fouten maken als wij met gebruik van antibiotica? Kleine groepjes dierenartsen moeten dit proberen te voorkomen door kennisoverdracht. Antibiotica resistentie is mondiaal een groeiend probleem met naar schatting 10 miljoen doden in 2050 ! Hierop is het One Health Action plan gericht.

Een MKZ uitbraak in N Korea was misschien afkomstig uit China, maar we weten niet wat ze in dit land doen. Misschien zijn ze bezig met fabricage van vaccins van twijfelachtige kwaliteit.

Bij TTIP met de Chloorkip als voorbeeld is de FAO geen partner.

De Codex alimentaris (samen met de WHO) is wereldstandaard. Dit wordt aangestuurd door de landen en de meerderheid bepaalt. Is er geen overeenstemming dan wordt een onderwerp niet "opgenomen" en overgelaten aan elk land voor zich.

De FAO is ook bij het Zika virus betrokken. Ineens zijn hiervoor fondsen beschikbaar en dat is vreemd, want het is geen zoönose en dus zou de FAO er niets mee te maken moeten hebben. Bij de Ebola uitbraken was betrokkenheid van de FAO gerechtvaardigd omdat we te maken hadden met "bush meat" als dierlijke component.

Er komt geld uit het Bill en Melinda Gates fonds voor bestrijding van de Peste des Petit Ruminants. Volgens Ormel is dit aardig, maar zou het beter anders beteed kunnen worden, maar de FAO kan dit niet sturen.

Wij bedanken Ormel met een zwarte envelop met inhoud, speciaal smakende kaas van Sardijnse schapen en een echte truffel. Rest nog te vermelden dat dit bijzondere bezoek was geïnitieerd/georganiseerd door Klaas Soethout.

Hierna bezoeken we nog de Thermen van Caracalla dat we vanaf het dakterras al zagen. De imposante ruïnes met nog veel resten van grote mozaïeken geven een indruk van de grootsheid van dit enorme "badhuis" waar wel 6000 mensen tegelijk terecht konden.

Onze chauffeur Sergio stuurt de bus ten afscheid nog eens langs het Colosseum, maar ook op zijn initiatief door een nieuwer, door Mussolini gebouwd stuk Rome met o.a. de Duitse ambassade, weer terug naar ons hotel Villa Vecchia.

Na het avondeten volgt nog een spontaan gezellig samenzijn in het voorste deel van een leeg zaaltje. Onder het uitwisselen van sterke verhalen uit de praktijk, verorberen we daar de restanten wijn en kaas die morgen niet mee het vliegtuig in kunnen.

Zaterdag 14 Mei - dag 7- Trudie en Ben Kouwenhoven

De regen op deze zaterdagochtend en een temperatuur van slechts 9 °C laten het naderend afscheid van deze heerlijke week minder erg aanvoelen. We vertrekken om 8.10 u, rijden langs het Lago Albano naar het Lago di Nemi, beide oude vulkaanmeren. Aan het Lago Albano ligt het dorpje Castello Gandolfo waar zich de zomerresidentie van de Paus bevindt. Aan het Lago di Nemi is het tijdens het koffie drinken met heel veel koek van Tine, nog net droog en 13 C, maar dan komt het met bakken uit de hemel, vluchten we de bus in en gaat het onder sombere wolken en stortbuien via de Via Appia naar Rome (als je Rome uit gaat, rijd je via de Via Appia). Het wasvoorschrift in de pet van Frans overleeft het grote bedrag dat een rondgang voor chauffeur Sergio oplevert.

Met de hevige regen is het een prachtige ochtend om weg te gaan en dat past goed bij de stemming van Tine die in haar afscheid- en dankspeech niet in het minst haar medeorganisatoren Frans en Emmy en uiteraard Henk van Dam betreft.